

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Mod Jul

Citation: Aakjær, Jeppe: "Mod Jul", i Aakjær, Jeppe: *Vadmelsfolk ; Af Gammel Jehannes hans Bivelskistaarri ; Esper Tækki*. - 1919, Gyldendal, 1918-19, s. 270. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aakjaer07tom-shoot-workid57321/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Vadmelsfolk ; Af Gammel Jehannes hans Bivelskistaarri ; Esper Tækki*. - 1919

MOD JUL

(1912.)

BEDSTEMOR, nu er Katten igjen i Lag med Klokken!*
„sa lille Inger; hun stod foran gamle Malenes Seng
og saa heit oprømt ud.

„Ih, Herregud, da er det da ogsaa forfærdeligt med
den Kat, er den nu igjen paa Spil!“ svared Malene og
slog sin tynde Haand i Sengebaandet for at faa Udsigt til
Gjemingsstedet.

„For lidt siden laa den alstille her paa min Dyne.
Gaar den da saa lige fra min varme Seng hen og laver
Skarnsstykker!“

Det var nok akkurat det, Mis gjorde. Den graastribede
Kat var ellers Malenes bedste Trøst i Aftægtsstuen bund-
løse Ensomhed, men det var jo en kjedelig Side ved Mis,
at den aldrig kunde lade Klokken i Fred. Naar den gamle
drak sin Morgenkaffe med en stor Knald Kandissukker til,
fik Katten Resten af Fløden i Malenes blomstrede Under-
kop; saa tog de sig begge endnu et godt Blund, Malene
under Dynen, Katten ovenpaa den, mens yngre Hænder havde
travlt med at feje og lægge i Ovnen til den gamle skulde
ud af Fjerene.

Men der kom et Tidspunkt, da Levemodet vaagned i
Katten. Det begyndte med, at den strakte alle fire fra sig,
saa Børsterne stritted, mens den gæbed som en Nødde-
knækker; naar den saa havde slebet Kløerne i Striberne
paa gamle Malenes Dynevaar, skød den Hovedet ovenud
af Haarkraven og saa sig omkring med et Par Øjne, der
formelig skinned af Gavtyvstreger. Mens den gamle mod-
standsløs hengav sig til sin Kaffeblund, gled Mis med et

let Bump ned fra Sengen og styred lige mod det ærvær-
dige, gamle blomstrede Slaguhr bag Malenes Spinderok.
Kattens Øjne rundedes mere og mere af Spøgelyst, jo
nærmere den kom Klokken. Den smutted helt ind under
Rokken, skød sig fladt ad Gulvet, som naar den jog efter
Skader i Poppeltræet; den rejste sig op paa Bagbenene
og banked med laaden Pote paa de gamle irrede Lodder,
som for et skjønt, hvad der var i dem, — først ganske
sagte, saa stærkere og stærkere, og naar da de illegnatiske
Lodder begyndte at slænge frem og tilbage i Kjæberne,
stod Katten paa Hovedet af Fryd, skød Ryggen op i en
Pukkel, sprang hid og did med løftet Hale, snart inde
mellem Rokkens Ben, snart med Tiløb helt ude fra Stuens
Midte. Naturligvis var det evige Løjer at faa de sejge og
træge Klokkelodder til at knubse hinanden, saa der stod
flade Mærker ned ad Siderne paa dem, men der var
den blanke Rad der ovenover, som blev ved at vandre
lige uanfægtet og afmaalt over Kalkvæggen, hvor ofte
havde den ikke ærgret Katten ved sin overlegne Bede-
mandsro; men vent, Mis skulde nok faa Ram til den; et
Spring hen i Perpendiklen: Dingelingeling! — — ling —
— — ling! Kattens Klør rasped lange Buer i Kalken,
Perpendikkel og Lodder dunked hinanden under svære
Tørn op mod Bagvæggen. Bums! dér stod Klokken. Ikke
et Slav mere under slike Forhold!

Der kommer noget saa sygt over en gammel Kones
Stue, naar Klokken — Husets Trøst — pludselig gaar
rent i Staa. Og nu lige op mod Jul! Hvad skulde Enden
blive?

Malene havde hevet de gamle Ben over Sengestokken,
mens hendes Øjne jog raadvilde hen over den afsjælede
Stue for omsider at hefte ved Umråskiven, der uden Lyd
stod og glanede tomt hen for sig. Den gamles Mund var
fuld af Anklager mod Katten: „Det lede Ting endda!“
Havde Mis ikke sagt Læ under den høje svajbenede
Kommode i Krogen, havde den næppe undgaaet sin vel-
fortjente Revselse.

Gamle Malene kagled Stuen fuld af sin Jammer og
gav ikke Kjøb, før der var gaaet tilbud efter Klokke-Jens.
Han kom ud paa Eftermiddagen. Gaardens Børn havde
opdaget ham længe før Ankousten. Han synted saa langt
over de rimede Plejemarker, Stokken holdtes langt ud til

Siden. Hundeskindsransen flimpered op og ned under de svære Træskos uregelmæssige Stumlen. Da han stod i Døraabningen ligned han en mægtig Julerisse. Haar og Skjæg var gennemtvundet af Rinkrystallers Sølvtraade, ogsaa hans Klæder, hans Lue, hans Lufvanter af Svinehaar var gjennemslunget af Rimens saa vidunderlige, men ak, saa forgængelige Pragt af slebne Diamantaaale. Klokke-Jens syntes dog ikke at agte videre derpaa, han trak Vanterne ud over Hænderne og slog Rimet af dem mod Langskamlen, før han selv satte sig for Bordenden.

„Da var det vel, du kunde komme, Jens; her trænges rigtignok til din Hjælp!“ sa Malene og gjorde Mine til at skjænke en Dram op.

„Ja, det er jo en stukken Tid, du sender Bud, nu lige op mod Juleaften,“ sa Klokke-Jens, for at der ikke skulde kunne tages fejl af Ofiferet, han bragte. „Men jeg ved jo vel, det ikke er nemt at ligge uden Klokke, naar en er ene og gammel.“

„Nej,“ svared Malene, „det er saamænd ødft; en kan ordentlig ligge og blive saa tungsindet ved Tiden; den ene Stjerne gaar ned, og den anden gaar op, og det er, som om saadan en lang Nat ingen Ende skal ta. Men naar en saa er kommen hen over Midnat, saa dukker der saadan en dejlig Stjerne op over Laden — nej, som den lyser! i grønt og blaat og rødt, og naar den igjen forsvinder henne over Vesterhuset, saa er det, som skulde jeg græde; for der kan være saadan et Selskab ved en bitte Stjerne. Du skulde ikke vide, Jens, hvad den Stjerne hedder?“

„Det er nok Mari-Rok; det er den skønneste Stjerne paa Himlen, og det er alle de syges og gamles Ven; jeg har selv været syg, jeg ved nok, der kan være Trøst ved en Stjerne.“

Nu var Jens allerede i fuld Gang med Klokken; den tinglet og skjælv mellem hans store Hænder som en fanget Fugl. Med et let Tryk af sine brede, bløde Tommelfingre skilte han den blomstrede Skive fra Værket.

Naa, der er det nok, en har det,“ sa han og saa ind i dens bævende Indre og strøg den varsomt, som var det et sygt Barn, man havde betroet ham. Gamle Malene stod ved hans Side og fulgte hans vævre Fingerbevægelser med tilbøjetragt Aande.

„Er den ren gratted?“ spurgte hun. „Ja, den har sgi faaet nogle slem Skrup, kan jeg nok se, mange af den Slags taaler den jo nu ikke.“

Malenes Barme mod Katten kom atter til Udbrud.

„Fjor er du?“ raabte hun og firmed inde under Kommoden med Grydeskeen. Men Katten holdt sig kiogelig op mod Væggen, indtil den gamle Arm trætned.

Jensens bløde Tommelfingre pirked ved Hjul og Messingskruer, indtil det hele atter var i den bedste Gjænge. Malenes Læber strømmed over af Lovsange.

Mens Jens sad og nød den Snaps, som smager saa vel ovenpaa fuldendt Gjærning, kom den unge Kone paa Gaarden ind i Aftægtsstuen med sin Kjædhakkemaskine, som var gaaet i Baglaas; der stod en kjær Lugt af Løg og Medisterpølse ud af hendes Kjøles Folder. For at undersøge hendes Ærindes Betydning greb hun ned i sit sammenknæmmede Forklæde og la en stor Haandfuld friskbagte Pebernødder lige for Næsen af Klokke-Jens. I et Nu fyldte de Rummet under det lave Loft med en egen forjættelsesfuld Duft af Jul og hvad dermed følger. Jens saa overlegen paa Kjædhakken, holdt den op mod det svindende Dagslys og kiggede ned gennem Tragten.

„Kan den ett tygg æ Fød,“ sa Jens og saa medlidende paa den unge Kone.

„Ja, det er jo næsten ikke noget Arbejde at byde dig, Jens,“ svared Marie, og la en ny Haandfuld Pebernødder for Næsen af Tusindkunstneren, „men jeg ved jo, du er saa farlig slev til alting, og det er endda ikke skjönt at staa med det, naar det saadan tygger avet om hveranden Gang.“

„Saa er det ikke med den som med min Ko, for hun tygger hverken avet eller ret, desformedeist hun ikke har et Straa at tygge paa, før jeg kan faa Samling paa ludi hos gode Folk,“ sa Jens og saa underfundig op.

„Da skal du karenmæ faa en god Havrekjærv med dig hjem, om du stander mig den dér,“ sa Marie med stærke Hovednik, „og en nybagt Kavring oven i Kjøbet.“

„Ja, saa er den Villighed godt betalt,“ sa Jens og begyndte at skrue Værket fra hinandet.

„Hvordan har Sønnen det?“ spurgte Jens henverdt til den gamle Malene, der gik og pusied om ude i Stuens Halvmærke.

„Aa, han er jo altid paa æ Ward. Sidst jeg hørte fra ham, var han i Melbourne — det er nok i Australien.“

„Det er helsen ett bag Laden. Er han saa jævnhen flink til at skrive til dig?“

„Ja, jeg maa ikke klage. Jeg er da vis paa, der kommer Brev i Aften.“

„Ja, det var ikke sært,“ sa Jens. Kort efter hørtes et Par bumpende Støvier mod Gangstenene. Gamle Malenes Hjærte begyndte at slaa heftigt. Det var Posten. Baade han og den sorte Taske var omfrynset af Rim. Med en hurtig Haandbevægelse skød han en Avis ind under Bordskiven og lod atter den sorte Taskeklap falde til med et Smæld. Malene var kommet hen til Bordet; med febrilske Hænder vendte hnn Avisen et Par Gange. „Det er da ikke muligt, at du ikke har mere til mig?“

„Jo, mer kan der ikke blive denne Gang.“ sa Posten.

„Du har ingen Brev fra min Søn?“ Malene mærked, at hendes Knæ rysted under hende.

„Nej, det har jeg ikke,“ sa Posten stille. „Jeg undredes selv over det, men det er, som jeg siger.“ Under dyb Tavshed fra alle Sider forlod Posten Stuen. Nogle Øjeblikke efter vendte han ilsom tilbage og sa ind ad Gangdøren: „Malene, jeg tror, du faar store fremmede, der kommer en Kjøbstedvogn ned over Kalvtoften.“ Der gik en Taage for den gamles Øjne, saa hun maatte ta Støtte mod Langskamien; Klokke-Jens var nærved at tabe sin Kjøchakke.

Et likst Kjøretøj rumled op foran den lave Aftægtsdør, en flot vejtrødet Karl i svære Jankeystøvler sprang mod Stenbroen og haled en stor gul Skibskoffert ud over Vognranden, før han forsvandt gennem Forstuedøren.

„Godda, søde Mor!“ raabte han i Døren og gik med straalende Øjne den gamle i Møde. „Er du kjed af, jeg overrasker? Tænk, jeg kan blive hjemme til efter Nytaar. Se, hvor meget vi kan faa fortalt hinanden!“ — Munden stod ikke paa ham, gamle Malene saa og saa, trykked i Haanden, mimred noget med Læberne, som altsammen opløstes i Graad.

Stuen fyldtes af en ram og fremmed Lugt af Bøffel og garvet Bjørn. Den gule Læderkoffert var bieven smækket op mod Væggen, den fremmede hobed Gaver op paa Bordskiven i sære kulørte Papirer, Kager, Nips og Tør-

klæder og allersidst et lille vævert Konsetuhr, paa hvis Top en Abe og en Papegøje skiftedes til et skrige, mens de trak hinanden i Malerne.

Den svære Klokke-Jens sad inde i Bænkkrøgen og blev til en ren Skygge; med generete Læder skyndte han sig at fæste den sidste Skruer i Marias Kjøchakke. Han syntes, han og hans Kunst med ét blev saa overflødig.

Katten, der havde Forstand paa Stenninger, var nu krøben frem fra sin Forskansning og stod pludselig med løftet Hale og to frække grønne Øjne midt i Stuen, og ingen løfted Grydeskeen imod den.

Kort efter gled Klokke-Jens ud af Gaarden. En stor duftende Kavring, hvis Varme gik ham helt ind til Skindet, havde han i Inderlommen, og en mægtig Havrekjærv, hvis tunge Aks dasked imod hans Buxeknæer, bar han paa Hovedet. Det var nu lige i Skumringen. Juleklokkernes Toner lød altfavnende hen over de rimede Pløjemarken. Sneen var begyndt at falde i tavse, stille Flager fra en graa Himmel, der her og der var isprængt lidt Aftenrødne. Sneflagerne spiddedes hist og her paa strittende Pilegærder eller slog Kors for lave Vinduesruder, bag hvilke der famlende tændtes Lys. Klokke-Jens knækked frem under Byrden af Marias Velgjerninger. Sneflagerne jog over ham i brede Buer, slog ind mod det Sted, hvor han glemte det varme Julebrød, og smelted, sagte højere og højere op mod hans Skjæg og Øjenbryn, dænsed for hans Aasyn med lysende Streger og Punkter, til de pludselig lagde sig som et tæt Pudder paa Toppen af hans nikkende Havreneg.